

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: **ВАСПИТНИ РАД С ОДЈЕЉЕЊСКОМ ЗАЈЕДНИЦОМ**
РАЗРЕД: **ДЕВЕТИ**
СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: **1**
ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: **34**

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

Одјељењска заједница функционише као ученички колектив који има властиту организацију, али уз координацију и руковођење које остварује одјељењски старјешина, тј. разредник.

- Максималан допринос социјализацији сваког ученика, односно развој социјалних компетенција ученика;
- Допринос развоју когнитивних, емоционалних компетенција;
- Допринос развоју комплетне личности сваког ученика, његових способности, одговорности и слободе, моралној аутономији, стваралаштву и систематичности у раду;
- Спознаја ученика о себи, друштву и природи, те потреби њиховог очувања;
- Упознати индивидуални развој сваког ученика и континуирано пратити ток развоја (физички, социјални, емоционални, интелектуални, морални и естетски развој ученика);
- Развијати и користити групну динамику и интеракцију у сврху формирања социјално зреле, слободне и одговорне личности ученика водећи рачуна о узрасту ученика;
- Упознати ученике са дужностима, задацима, обавезама и одговорностима као и правилима васпитно-образовног рада и живота у школи;
- Упознати ученике са битним факторима наставе и могућим начинима учешћа у функционисању школе;
- Развијати код ученика способности и вјештине да анализирају своје поступке и препознају насилно понашање према себи и другима;
- Развијати осјећај патриотизма;
- Развијати еколошку свијест код ученика, те потребу за очувањем личног здравља и околине;
- Учествовати у реализацији културно-забавних, спортских и других активности у школи и друштвеној средини;
- Упознати ученике са интелектуалним и физичким захтјевима појединих занимања, специфичностима општеобразовних и стручних школа;
- Развијати способности и вјештине код ученика да процјењују личне могућности приликом избора занимања.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставна тема

Оквирни број часова

1. Организација одјељењског колектива	2
2. Култура живљења	5
3. Упознајмо себе	4
4. Превенција насиља	4
5. Дјечија права	2
6. Учење учења	2
7. Здравствено васпитање	4
8. Екологија	2
9. Професионална оријентација	4
10. Заштита од мина и ватрених оружја	1
11. Процјена резултата рада	1
12. Теме по избору	3

Исходи учења	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
Тема 1 : Организација одјељењског колектива (2)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • примјењује процедуру избора одјељењског руководства и учествује у креирању програма рада одјељењске заједнице; • опише важност планирања и програмирања рада; • образложи одговорност појединца при избору руководства, као и одговорност изабраних појединаца и група за рад у одјељењској заједници; • именује и примјењује одјељењска правила и кућни ред школе; • износи и образлаже мишљења, ставове и увјерења, те изрази слагање или неслагање са истим; 	<ul style="list-style-type: none"> • Избор руководства одјељења, задужења појединаца и група; • План и програм рада одјељењске заједнице; • Наша правила и кућни ред школе 	
Тема 2 : Култура живљења (5)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • опише значај обиљежавања обичаја и традиција као дио идентитета појединца и народа; • опише улогу и значај Светог Саве за српско школство; • учествује у припремању и обиљежавању Светосавске свечаности; • опише и прихвата родне, генерацијске и културне разлике; • сарађује са ученицима и наставницима; • брани своје мишљење на прихватљив начин; • учествује у хуманитарним акцијама; • познаје и примјењује културно понашање на јавним мјестима; 	<ul style="list-style-type: none"> • Обичаји, традиција, културно наслеђе; • Светосавске свечаности • Породица – родне, генерацијске и културне разлике; • Односи у школи (ученик-ученик; ученик-наставник...); • Организација хуманитарне акције (помоћ обољелим, старим, немоћним); • Бонтон-понашање на јавном мјесту (на улици, позоришту, биоскопу, спортским теренима...); 	<ul style="list-style-type: none"> • Српски језик • Вјеронаука • Историја • Географија • Ликовна култура
Тема 3 : Упознајмо себе (4)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • анализира и критицизира своје 	<ul style="list-style-type: none"> • Моји избори и одлуке (како вршим избор и доносим 	

<p>одлуке и процесе (опис како врши избор, аргуменовање);</p> <ul style="list-style-type: none"> • објасни појмове морал и вриједност; • креира листу приоритетних моралних вриједности. 	<p>одлуке);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моралне вриједности 	
<p>Тема 4 : Превенција насиља (4)</p>		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна насилна понашања према себи и другима; • опише своје поступке у конфликтним ситуацијама; • исказује позитиван став према ненасиљу; • опише појам дискриминације и повезаност дискриминације са насиљем; • препозна и идентификује ситуације у којима је присутна дискриминација и насиље; • анализира своје ставове према различитости и не подржавању дискриминације; • објасни став да он може утицати на смањење насиља својим активизмом; • препозна и објасни посљедице друштвено неприхватљивог понашања; • доноси одлуке које га неће ставити у сукоб са законом; 	<ul style="list-style-type: none"> • Анализа себе-да ли сам насилан/а према другима и себи? • Дискриминација; • Слобода избора; • Малољетничко преступништво; • Одговорност младих у сукобу са законом. 	
<p>Тема 5 : Дјечија права (2)</p>		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • анализира стање дјечијих права у школи, • препозна и анализира неприхватљиве облике понашања међу дјецом и трага за начинима њиховог превазилажења; • образложи потребу промјене устаљених и застарјелих односа у школи; • прави приоритете у рјешавању проблема; • примјени адекватне и одмјерене облике борбе за своја права; 	<ul style="list-style-type: none"> • Нама је важно; • Одбрана права 	
<p>Тема 6 : Учење учења (2)</p>		

<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна унутрашње мотиве и потребе, као и вањске покретаче учења; • примијени успјешне методе и технике учења. 	<ul style="list-style-type: none"> • Унутрашња и вањска мотивација; • Методе успјешног учења-мнемо техника, мапе ума, комбиновна метода. 	
<p>Тема 7 : Здравствено васпитање (4)</p>		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • опише значај физичке активности на здравље; • опише потребу и начин здраве исхране; • анализира значај личне хигијене; • препозна и објасни вјештине за рјешавање развојних криза 	<ul style="list-style-type: none"> • Физичка активност и здравље; • Здрава исхрана; • Лична хигијена; • Заштита менталног здравља (развојне кризе); 	
<p>Тема 8 : Екологија (2)</p>		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • наброји изворе загађивања и мјере заштите животних намирница од разних врста загађивача; • наведе нека обољења условљена конзумирањем загађене хране и воде. 	<ul style="list-style-type: none"> • Загађивање и заштита животних намирница ; • Болести условљене конзумирањем загађене хране и воде. 	
<p>Тема 9 : Професионална оријентација (4)</p>		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • објасни и разликује здравствене захтјеве и контраиндикације појединих струка и занимања; • користи раније стечене информације при избору занимања; • процјени своје способности прије него што изврши избор занимања; 	<ul style="list-style-type: none"> • Физичко-здравствени захтјеви појединих струка и контраиндикације за одређене струке и занимања (у складу са интересима ученика); • Како поступити при доношењу одлуке о избору занимања; • Посјете школама 	
<p>Тема 10 : Заштита од мина и ватрених оружја (1)</p>		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • наброји и опише адекватне облике понашања када наиђе на мину или НУС-а; • наброји могуће посљедице посједовања ватреног оружја; • опише активности упозоравања на мине у школској заједници; 	<ul style="list-style-type: none"> • Мине још увијек убијају; • Наилазак на мину или НУС-а; • Опасност од ватреног оружја 	

Тема 11 : Процјена резултата рада (1)		
Ученик треба да:		
<ul style="list-style-type: none"> учествује у анализи личног рада и успјеха; даје приједлоге за унапређење рада; 	<ul style="list-style-type: none"> Анализа рада и приједлози за унапређење; 	<ul style="list-style-type: none"> Садржаји свих наставних предмета
Тема 12 : Тема по избору (3)		
Ученик треба да:		
<ul style="list-style-type: none"> опише значај догађаја који се обилежава; износи личне ставове и интересовања. 	<ul style="list-style-type: none"> Садржаји по избору наставника и ученика који се односе на актуелне догађаје, значајне датуме или на специфична интересовања ученика. 	

ДИДАКТИЧКО- МЕТОДИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ:

- Програм васпитно-образовног рада у одјељењској заједници обухвата више наставних области или тема. Наставне теме су релативно аутономне.
- Реализација програмских садржаја васпитно-образовног рада у одјељењској заједници подразумијева флексибилан приступ. Флексибилан приступ се односи, како на модалитете рада, тако и на динамику извођења.
- Програмски садржаји су понуђени оквирно, јер остварење исхода учења, могуће је и примјеном садржаја по избору одјељењског старјешине или ученика.
- Сваки разредник је задужен да креира годишњи програм рада за своје одјељење, уз обавезне консултације и учествовање ученика. Степен учешћа ученика у креирању програма зависиће од узраста ученика.
- Предложени фонд сати за реализацију садржаја и остварење исхода учења могуће је кориговати, тј. извршити прерасподјелу фонда сати за поједине наставне теме или садржаје. У складу са принципима савременог васпитања и образовања, одјељењски старјешина добија нову улогу, што подразумијева да посједује особине демократичности, флексибилности, отворене комуникације, толеранције и слично.
- Одјељењски старјешина, у договору са ученицима (колико је то могуће), има потпуну слободу да наставну тему реализује као цјелину или да у различитим временским периодима реализује дио садржаја неке наставне теме.
- Разредник осмишљава активности, координира рад међу ученицима, даје им јасна упутства за реализацију одређених садржаја, поштује специфичности узраста ученика, индивидуалних разлика, те специфичности ученичког колектива и средине у којој се налази школа.
- Примјеном савремених метода рада на часовима одјељењске заједнице, радионичким приступом у раду, часови ВРОЗ-а (васпитни рад с одјељењском заједницом) биће много занимљивији за ученике, једноставнији за реализацију и ефикаснији у постизању циљева учења, али првенствено у остварењу исхода учења.
- За припрему и реализацију тема: *Учење учења, Професионална оријентација и Упознајмо себе*, консултовати и укључити педагога и психолога школе, а за реализацију наставне теме *Здравствено васпитање и Екологија* може укључити стручне и компетентне појединце из друштвене заједнице.
- За реализацију садржаја ВРОЗ-а, односно појединих тема, понуђени су сљедећи приручници:

1. Алан, Б. (2004). *Учионица без насилништва*. Београд: Креативни центар.
 2. *Бонтон*;
 3. *Дидактички комплет о превенцији насиља кроз образовни систем Босне и Херцеговине*, Приручник за наставнике о превенцији насиља које укључује дјецу;
 4. Дона, С., (2005). *Одељенски састанци*. Београд: Креативни центар.
 5. *Заједно до боље школе*, Бањалука, 2014.године
 6. *Како учити*;
 7. *Конвенција о правима дјетета*.
 8. Мајк, К., Чаз, В., Пип, Б. *Научите да учите*. Београд: Креативни центар.
 9. НВО „Здраво да сте“ и сарадници (2005). *Сад разумијем своја права*.
 10. Сузић, Н., Стевић, П. (1996). *Учење учења*. Бања Лука: Глас српски.
 11. Сузић, Н. (2003). *Васпитни рад у одјељењској заједници*. Бања Лука: ТТ центар.
 12. *Оквирни систем критичког мишљења у цијелокупном наставном програму*, Центар за образовне иницијативе Step by step, Сарајево, 2000.година
 13. Приручник за ученике, школске психологе, педагоге и наставнике: *Водич кроз занимања за ученике завршног разреда основне школе*, Министарство просвјете и културе Републике Српске,
 14. *Приручник за рад на часовима одјељењске заједнице*, Бањалука, 2012. године
 15. Проф. др Ејуб Њехић: *Које је занимање за мене*, Култура, Београд 1990.године
 16. *Упозоравање на mine и друга убојита средства*, Приручник за наставнике основних и средњих школа, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2006.године
- Одјељењски старјешина може и треба да користи и сву осталу литературу која му је позната и доступна.